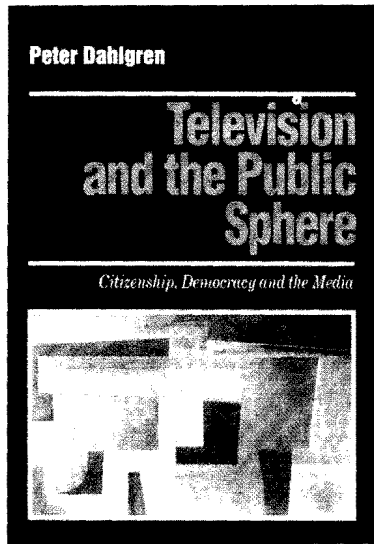

voin (Tiedotustutkimus, 17:4, 1994, 74-86) hän havaitsee, että "juna" toimi keskeisenä EY/EU:hun liittymiskysymystä jäsentävänä metaforana sekä jäsenyyden kannattajien että sen vastustajien joukossa. Eduskuntakeskustelussa sitä käytettiin niin tunteiden herättäjänä, argumentoinnin välineenä kuin huumorin keinona. Jussi Kajaste selvittelee nk. uuden retoriikan hedelmällisyyttä lingvistiikan kannalta. Eriteltyään perelmanilaisittain poliittista ohjelmakirjoitusta hän päätyy siihen, että uusi retoriikka "avaa näkökulmia argumentaatioprosessin eri vaiheiden tulkintaan", vaikka "useat sen käsitteistä eivät ole merkitykseltään kovin selväpiirteisiä" (s. 202). Ulla Tiiliä on tutkinut asiakkaiden vakuutusviranomaisille kirjoittamia anomus- ja vaatimuskirjeitä. Kirjan kokonaisuudessa niiden edustama 'rahaan puhe' kontrastoitu kiintoisesti muiden artikkelien kohteina oleviin (viestintä)eliittien kieliin.

Esipuheessaan Kalliokoski sanoo, että "kirjan artikkeleissa käydään myös dialogia tekstejä, ideologiaa, valtaa ja viestintää tutkivien muiden tieteenalojen kanssa" (s. 5). Ainakin tiedotusopin kanssa käyty dialogi jää vähäiseksi ellei suorastaan olemattomaksi. Se työ, jota tiedotusopissa on journalistisen kielen tutkimuksen alalla tehty ja jota esimerkiksi *Tiedotustutkimus-lehti* on jopa joidenkin pinnalla rasittavassa määrin julkaissut, ei näytä tavoittaneen lingvistien huomiota. Vai olisiko se sitten punnittu niin köykäiseksi, ettei tiedotusoppia ole katsottu siltä osin kelvolliseksi dialogikumppaniksi? Niin tai näin: olisi surku, ellei lingvistiikan ja tiedotusopin välille kehittyisi aitoa dialogia, aitoa kosketusta ja kanssakäymistä myös kielentutkijoiden suunnalta

VEIKKO PIETILÄ

Julkisuus uudella linjalla

Dahlgren, Peter.
TELEVISION AND THE PUBLIC SPHERE.

Citizenship, Democracy and the Media.
London: Sage, 1995. 176 s.

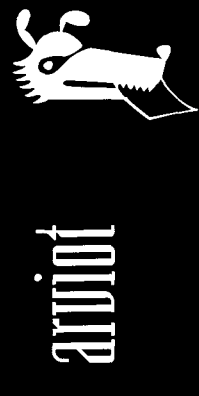
Joukkoviestinnän tutkimuksen vanhemman ja uudemman suuntauksen välinen taite sijoittuu ehkä jonkin 70- ja 80-lukujen vaihteeseen (en ala riidellä, jos joku sijoittaa toisin). Ruotsalainen viestinnän tutkija Peter Dahlgren luonnosteli kääntein ääriäviivat vaajaat kymmenen vuotta sitten *Tiedotustutkimuksen* artikkelissa (10 (3), 1987) "Mitä se merkitsee? Tv-uutisten monitulkinta vastaanotossa". Vanhemman suuntauksen perusteet näyttivät tältä: "[Y]hteistä käytännöllisesti katsoen kaikessa varhaisemmassa tutkimuksessa... on se peruslähtökohhta, jonka mukaan tv-uutiset ovat informaatiota".

Informaatio sanoo jotakin jostakin; informatiivisesti suuntautuneet haluavat informoitua eli päästä perille siitä jostakin, tietäen minkään tietäjään liittyvän tietoa vääristämättä, saada siitä oikean kuvan ja toimia sen nojalla. Sittemmin, syystä tai toisesta, informatiivinen into laimeni. "Tänään", Dahlgren sanoo 1987, "näemme kasvavaa kiinnostus-

ta...siihen, miten tv:n uutisohjelmat tuottavat ja välittävät merkitystä..." (Dahlgren korjaa heti alustavaa huomiota. Viestimet näet eivät oikeastaan välitä merkityksiä, jotka pikemmin "syntyvät ohjelmien ja yleisön kohtaamisessa" eli sijaitsevat "ohjelmissa annetun ja katsojien tulkinnan välisessä voimakentässä".)

Merkitykseen keskittyvät pitävät tärkeänä "yleisen johdonmukaisuuden luomista elämäämme, sellaisen järjestyksen pystyttämistä johon ankkuroida olemassaolomme". Heitä ei askarruta niinkään itsensä ulkopuoli kuten informaattikkoja. He ovat kääntyneet sisäänpäin luoden merkityksessä itselle tarkoitettua johdonmukaisuutta itsen elämään. Merkityksessä pystytetty järjestys ei ulotu pitkälle itsen ulkopuolelle.

Dahlgren väitti *Tiedotustutkimuksen* artikkelissa, että "on valaisempaa tarkastella tv-uutisia kulttuurisen diskurssin yhtenä muotona kuin informaationa" ja että tv-uutisten ydin "on rituaalinen, symbolinen ja lopulta myyttinen enemmän kuin informatiivinen". Hän katsoi, että "[y]leensäkin ovat yhteiskuntaerittelyn alalla kiinnostuksen kohteiksi nousmassa yhä voimakkaammin ne prosessit, joissa ihmiset tulkitsevat sosiaalista todellisuutta tulkulliseksi – ja samalla luovat sosiaalista todellisuutta". Jos ennusteita yhteiskuntatieteiden suunnasta tarvittiin vielä 1987, Dahlgren osui

suunnilleen naulan kantaan. Näin-hän yhteiskuntatieteissä ja tiedotusopissa silloin ja sittemmin suuntauduttiin, niin että Veikko Pietilä voi kirjoittaa uusimmissaan (*Tv-uutisista, hyvää iltaa*, 1995): "Uutisen tarkasteleminen jonakin muuna kuin informaationa ei ole enää vuosien hätkähdyttäneet uutuuksillaan."

Julkisuus vuorovaikutuksena

Dahlgren oli jo varhain 80-luvulla tukevasti uudessa suunnassa ja on sittemmin pitänyt positionsa. Aivan puhdasverinen merkitysten tulkitusjia Dahlgren ei kuitenkaan ollut eikä ole. Viimeisimmässä kirjassaan *Television and the Public Sphere* hän lähtee ottamaan mitata aiheista, jotka eivät aivan luontevasti istu merkityssuuntauksen sisäisyyteen – julkisuudesta, kansalaisuudesta, demokratiasta ja viestimien osuudesta kaikessa sellaisessa. Häntä ei kiinnosta pelkkä sisäisyys, vaan myös se, miten ihmiset ovat keskenään ja toisilleen. Eräälle artikkelilleen hän antoi jo 1981 otsikon "TV news as a social relation" (*Media, Culture and Society* 3 (3), 1981). Samassa sosiaalisten suhteiden hengessä hän sanoo uudessa kirjassaan, että "meidän on ymmärrettävä julkisuus kansalaisten sosiokulttuuriseksi vuorovaikutukseksi" ja että itse yhteiskunta "luodaan, sitä pidetään yllä ja muutetaan jatkuvassa kanssakäymisessämme". Näin puhuessaan Dahlgren liikkuu lähellä sitä, mitä Simmel sanoisi sosiologiseksi sanan varsinaisimmassa mielessä.

Mutta vaikka Dahlgren näkee *vuorovaikutuksen* keskeisesti yhteiskunnallista konstituivaksi tekijäksi ja avaimeksi julkisuuden, kansalaisuuden ja demokratian ongelmakompleksiin, hänelle tuottaa suuria vaikeuksia viedä käsite joukkoviestinnän ja -viestimien alueelle – sen verran merkityssuuntauksen rautapallo painaa jalassa. Tämä on aika kohtalokasta.

Julkisuus *public sphere* -mielessä näet edellyttää yleisöä (*public*); jotta olisi julkisuus, täytyy olla yleisö. Yleisö taas ei ole mitä tahansa.

Dahlgren määrittelee sen Habermasin ja Deweyn avulla, jotka "sanoivat, että 'yleisö' tulisi käsitteellistää joksikin muuksi kuin viestimien vastaanottajakunnaksi (*audience*)". Yleisö näet on "Habermasin ja Deweyn mukaan olemassa diskursiivisina interaktioprosesseina" (tässä näkyy taas Dahlgrenin sosiologinen taipumus), mutta "kotonaan viestimiä kuluttavat atomisoituneet yksilöt eivät muodosta yleisöä – eivätkä anna juuri panosta kansalaisyhteiskunnan demokratisoinnille". Yleisö määriteltynä diskursiiviseksi interaktioprosesseiksi, kansalaisuus, kansalaisyhteiskunta ja demokratia ovat Dahlgrenin probleemakokonaisuuden (normatiivinen) ydin. Ja kysymys on siitä, miten viestimet tukevat tai horjuttavat demokraattista peruskompleksia.

Dahlgrenille siis tuottaa hankaluuksia ulottaa interaktion käsite joukkoviestinnän alueelle. Siellä ei esiinny diskursiivisia interaktioprosesseja eikä muodostu siten yleisöä; sieltä löytyy pikemmin vastaanottajakuntia, joilla ei ole antaa suurtakaan panosta demokratialle. Joukkoviestimet putoavat pois ongelman ytimestä eli interaktio-kansalaisuus-yleisö-demokratia -kuvioista. Demokratia on Dahlgrenin arvojen arvo, ja demokratia on kuten klassisestikin silloin, kun on interaktio ja yleisö eli "kansalaisia, jotka antautuvat ja ryhtyvät puheisiin toisensa kanssa" yleisistä asioista. Tätä ei löydy suurista viestimistä (televiestistä), jotka eivät siksi ole demokraattisen prosessin ytimessä, vaan reunalla. Suuret viestimet ovat demokratian marginaalisia. Demokraattisen prosessin ytimessä on – jos on – toisaalla eli suuria viestimiä pienemmissä piireissä toistensa kanssa vuorovaikutuksiin eli yleisistä asioista puheisiin ryhtyviä kansalaisia.

Tämä johtaa siihen, että Dahlgren joutuu jakamaan maailmaansa. Jaetun maailman osia ovat (1) viestintäinstituutiot, (2) se mitä viestimet esittävät (*media representations*), (3) yhteiskunnan rakenne ja (4) sosiokulttuurinen vuorovaikutus. (Dahlgren sanoo osia yhtäältä aspektiologisesti julkisuuden analyttisiksi dimen-

sioiksi; toisaalta hän viittaa niihin sanoilla *four areas*. Tosiasiassa Dahlgren käsittelee niitä alueina, ei aspekteina.) Neljäs alue on demokratian edellyttämää interaktiota; muut alueet voivat vaikuttaa siihen (ja toisiinsa) ja se niihin kuten kausaalisesti vaikutetaan.

Joukkoviestimet voivat vaikuttaa demokraattisiin prosesseihin tarjonnallaan, antamalla esityksissään aiheita ja aineksia kansalaisten keskinäiselle kanssakäymiselle, kenties suoranaisesti vaikuttamalla siihenkin, millaisiksi kansalaisyksilöt muodostuvat (kehittykö heissä valmiuksia, kykyjä ja taitoja toimia kansalaisina demokratiaa ylläpitävinä toimijoina vai ei). Mutta sellaisinaan joukkoviestimet, niin instituutioina kuin siinä mitä ne esittävät, sijoittuvat alueeseen, jossa demokraattinen järjestys ei oikeastaan tule kysymykseen. (Sama koskee aluetta 3, yhteiskunnan rakennetta eli taloutta, valtiota, politiikkaa, oikeutta ja niin edelleen, ylläalkaan siis muitakin instituutioita kuin joukkoviestintää. On erikoista, että myös politiikka määrittäytyy alueeksi, jossa demokraattinen meno ei varsinaisesti tule kysymykseen.)

Tällaisen mallin pohjalta Dahlgren operoi kirjassaan eikä saa probleemakompleksistaan irti kovin paljon uutta. Sen verran perinteinen ja totunnainen, vaikutusidean mukainen hänen mallinsa on. – Hän aloittaa luvulla *Media-tion democracy* eli asettaa ongelman siitä, kuinka demokraattinen järjestys olisi mahdollinen summattoman suuren ja mutkikkaan modernin yhteiskunnan ja elektronisen viestinnän oloissa eli millä välityksillä sellainen saattaisi onnistua (välityksiä tarvitaan juuri yhteiskunnan suunnattomuuden vuoksi). Hän päättää kirjan luvulla *Democratic mediations?* kysymyksen ilmaistessa sitä epävarmuutta ja epäilystäkin, jonka hänen tutkimusmatkansa välityksien viidakkoon synnytti.

Ei-rationaalit potentiaalit

Aloitus- ja päätöslukujen väliin kirjoitetun matkaraportin tärkein, vanhemman suuntauksen ideoista

selvimmin poikkeava anti tiivistyy ajatukseen *ei-rationaalista*. Dahlgrenin kirja on ennen muuta mittelejä Habermasin kanssa, joka edustaa vanhan väistuksellisen paradigman kriittistä traditiota. Sitä vastaan Dahlgren asettaa konstruktivisemmaksi näkemäänsä postmodernia teoriaa, joille Habermasin julkisuuskäsitys ja teoria kommunikatiivisesta toiminnasta on liian rationaali ja rationaalisuudessaan liian vaativa ja ankara. Joukkoviestintä, etenkin televisio, joka toimii paitsi sanan myös ennen kaikkea kuvan voimalla, ei ole vain eikä etupäässä rationaalisti argumentoitavaa kommunikaatiota. Sen mitä se on, Dahlgren tiivistää termiin *ei-rationaali*, joka "viittaa sellaisiin järkelyyn [reasoning; hm?] tapoihin ja subjektiivisuuden muotoihin, jotka eivät mahdu Habermasin kommunikatiivisen rationaalisuuden teorian puitteisiin".

Ei-rationaalissa rationaalissa tärkeitä ovat ei-tietoisten primääriprosessien esikielelliset merkityksellistämisen tavat ja kuvantulkinta. Tässä Dahlgren näkee mahdollisuuksia. Ei-rationaali kuvallinen tulkinta nimittäin "voi kannustaa mielikuvitusta, innovaatioita, luovuutta", se voi tukea "tavallisten kansalaisten kykyä diskursiiviseen luovuuteen, taitoa paljastaa oman elämän ja julkisten asioiden välisiä yhteyksiä ja eritellä kriittisesti ajankohtaisia asioita". Tällainen on mahdollista, jos tukena ovat kansalaisryhmien sisäiset vuorovaikutusprosessit, joissa viestimien tarjontaa on mahdollista puidaa mielikuvituksellisesti, innovatiivisesti ja luovasti. Uudet sosiaaliset liikkeet ovat demokratiale tärkeitä, sillä niissä on mahdollisuus seilaiseen viestintämateriaalin puintiin. – Ajatuksessa ei ole paljon periaatteellisesti uutta muinaiseen kaksivaiheideaan nähden tai siihen kuvaan verraten, jonka esimerkiksi Veikko Pietilä piirtää informaatiikköjen kaavailmasta demokratiaa tukevasta viestinnästä: "Miksiä esimerkiksi tv-yhtiöt oivisivat perustaneet uutistoimituksia ja palkanneet kokonaista uutistoi- mittajien ja -kuvajien armeijaa elleivät juuri siksi, että nämä ottaisivat selkoa asioista ja raportoisivat

niistä uutisjuttujen välityksellä yleisölle. Eikö uutisten jalona tehtävänä ole informoida kansalaisia tärkeistä asioista, jotta he pystyisivät toimimaan väistuneesti yhteiskunnallisessa ja poliittisessa elämässä?"

Aivan kirjansa lopussa Dahlgren liikkuu todellisen innovaation rajoilla. Hän jakaa siellä julkisuuden kahteen lohkokoon. Yhtäällä yleinen alue (*common domain*), josta löytyvät yhteiskunnan keskeiset instituutiot, valta, suuret viestimet ja kansalaisten puolueeton palvelu objektiivisuuden ja totuuden tunnuksin. Toisaalla erityisintressien alue (*advocacy domain*), josta löytyvät spesiaalita-voitteitaan ajavat kansalaiset, uudet liikkeet, ryhmäkohtaiset yhteiskunnalliset tulkinnat ja pienet viestimet. Piirit pitäisi Dahlgrenin mielestä saada dialogiin. Ja silloin "aivan keskeisen tärkeä on 'kääntämisen mekanismi' eli ihmiset, jotka hallitsevat monia koodeja ja pystyvät edistämään kahden julkisuuspiirin välistä kommunikaatiota. Ilman sitä koko rakenne hajoaa ja erityisintressien alue kutsuu diskursiivisten ghettojen joukoksi, kytkeytyy irti yleisestä alueesta ja neutraloituu poliittisesti". Tämä tietää demokratian menoa.

Suurilla viestimillä olisi tärkeänä tehtävänä välittää elvyttäviä impulsseja erityisintressien piiristä yleiseen alueeseen. "Joka ainoassa yhteiskunnassa täytyy vallitsevaa totunnaista ajattelua, ei vähiten poliittista ajattelua uudistaa alituiseseen, muutoin järjestelmä jäykistyy eikä pysy herkkänä ympäristön muutoksille", Dahlgren sanoo, mutta jatkaa, että "yleisen alueen viestimillä on taipumus pysytellä etäällä kansalaisyhteiskunnan kokemuksista ja ideologisesti liitossa valtaapitävien kanssa."

Dahlgrenin arvio suurista viestimistä on turhan negatiivinen. Eivät ne vieroksu Dahlgrenin kansalaisyhteiskunnan kokemuksiksi kutsumaa. Suurten välineiden journalistit ovat Dahlgrenin "käänösmekanismi"; ne ovat ihmisiä, jotka hallitsevat monia koodeja ja pysyvät edistämään Dahlgrenin kaipaamaa kommunikaatiota. Kuten Luostarinen sanoo *Mielen ker- santeissa* (1994): "Journalismin

voi ymmärtää metadiskurssiksi, joka tekee mahdolliseksi erilaisten yhteiskunnallisten puhehetyöjien kohtaamisen ja yhteenkokoontumisen. Journalistinen taito on *interdiskursiivista* taitoa, taitoa saada erityiskielet ja eri puhettavat samaan julkisuustilaan." Nykyaikainen journalismi on interdiskursiivista taitoa. Jos Helsingin Sanomia viitsite katsoa, niin siellä on suurin piirtein kaikki, niin yleinen kuin erityisintressit, yhdessä ja samassa julkisuustilassa. Mutta onko siinä silloin se yleisö, jota ilman ei, kuten Dahlgren sanoo, demokratiaa ole?

Yleisö syntyy dialogissa

Yleisö syntyy dialogissa. Dialogi on mahdollinen käsitteensä mielessä tasavertaisen partnerien kesken – ei samanlaisten, mutta tasavertaisen. Dahlgrenin kaavailma interaktio on yleisen alueen ja erityisintressien alueen toimijoiden välistä. Jälkimmäiset ovat yleiseen nähden aina osittaisia, puolueellisia, vinoutuneita, epäedustavia, aina jo lähtökohtaisesti vähäisempiä ja merkityksettömämpiä. Vaikka viestimet miten kääntäisivät ja tulkitisivat yleisen alueen kielestä erityisintressien kieleen ja toisin päin, prosessi ei tasota voimasuhteita, ei luo käsitteen mukaista dialogia eikä synnytä yleisöä. Yleisö ja siis demokratia edellyttää, että yleisen alueen yleisen vastapainoksi asetetaan jokin toista yhtä yleistä. Sellainen on mahdollista saada viestimien vastaanottajakunnista, mutta se edellyttää journalistien astumista niiden sellaiseksi toimintakyvyksi, jota ilman ne eivät ole yleisönä. Tätä mahdollisuutta Dahlgrenin on vaikea nähdä, vaikka hänellä on siitä mainio esimerkki. Hän nimittäin esittelee Camauérin tutkimukseen ("Populär TV-journalistik och offentlighetsteori" Dahlgrenin toimittamassa kokoomassa *Den mångtydiga rutan*, 1993) tukeutuen suosittua televisio-ohjelmaa nimeltä *Ikväll med Robert Aschberg* ja sen tähteä:

Aschbergillä on hänelle tyyppillinen skeptinen nauru, jota hän käyttää usein. Hän näyttää herät-

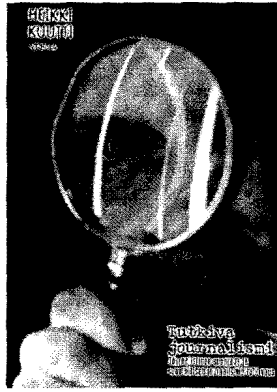
tävän yleisössä jotakin, jota voitaisiin...kutsua epäluulon nautinnoksi: vieraita, eritoten elittejä ja eksperttejä kohdellaan poikkeuksetta ikinä kuin niitä ei pitäisi ottaa vain sellaisina kuin ne esittävät itsensä. ...Hän rikkoo kulttuurisia sääntöjä; palauttaa kaiken auktoriteetin maan tasalle; on viehtynyt sensaatioon ja personointiin... Hän käyttää ironiaa yhtenä päästrategianaan, mikä on mielestäni hänen innovatiivisimpia siirtojaan, koska ironialla ei ole ollut merkittävää sijaa ruotsalaisessa populaarikulttuurissa. Ohjelmissa on paljon mielipiteitä, mutta vähän tosioita; paljon eloisa keskustelua ja vuorovaikutusta, muttei juuri analyysejä. Hän sanoo itseään kyynikoksi ja pyytää yleisöä jakamaan asenteensa.

Yleisen alueen systeemi-voimat ja sen ulkopuolen vastavoimat jakautuvat esimerkiksi enää suunnilleen seuraavasti:

Systeemivoimat	Vastavoimat
asiallinen vakavuus	skeptinen nauru
uskottava esiintyminen	epäluulon nautinto
kulttuuriset säännöt	sääntöjen rikkominen
auktoriteetti ja hierarkia	partnerien tasavertaisuus
merkitys asian mukaan	sensaatio
asiat henkilöistä	personointi
riippumatta	ironinen monitulkinta
yksi tulkinta	mielipiteet
tosiot	keskustelu ja interaktio
analyysi	kyynisyys
sovinnaisuus	

Asetelman partnerit eivät ole samanlaisia, mutta kyllä tasavertaisempia kuin kuviossa yleinen intressi kontra erityiset intressit. Dahlgren jättää käyttämättä esimerkin tarjoamat mahdollisuudet kehittää interaktiivista joukkoviestintäteoriaa – ehkä siksi, että mahdollisuuksien hyödyntäminen olisi edellyttänyt toisenlaisia käsitteellisiä kuin merkitys- ja tulkintateoriaa on tarjota.

KAUKO PIETILÄ

Tutkiva journalismi typistyy rosvojahdiksi

Kuutti, Heikki (1995)
TUTKIVA JOURNALISMI

Journalistinen suuntaus ja suomalaisen journalismin tutkimus.

Jyväskylä: Arena Kustannus. 324.s

Heikki Kuutin väitöskirjaa Tutkiva journalismi (Journalistinen suuntaus ja suomalaisen journalismin tutkimus, Atena, 1995) on vaikea mieltää tutkimukseksi. Kirja käsittelee kyllä monipuolisesti erittäin laajaa ja vaikeasti määriteltävää aihetta yhtäältä lehtikirjoitusten ja lähdekirjallisuuden toisaalta erilaisten kyselyiden ja haastatteluiden avulla. Näkökuimia kahlataan läpi kymmeniä syventymättä kuitenkin erityisesti yhteenkään niistä.

Haastatteluaineisto hämmentää myös lukijaa. Suomalaiset toimittajat on poimittu satunnaisotannalla. Sen sijaan yhdysvaltalaiset haastateltavat on valikoitu yksitoimiseen ”tutkivien journalistien” joukosta. Mukana on lisäksi päälleliimatua vaikuttava Internet-kysely. Erilaisista lähtökohdista huolimatta keselyistä verrataan toisiinsa. Kirjaa on tervehditty aivan ansiosta ensimmäisen suomalaisen tutkivaa journalismia käsittelevänä esityksenä. Sellaisena se palvelee lukijaa.

Kuutti referoi kiinnostavia huomioita tutkivasta journalismista, tällä kohdin esille pääsevät myös

kriittiset näkökulmat. Se kelpaa hyvin tutkivan journalismin haku-tekseksi. Kirja on myös onnistunut herättämään keskustelua ja kiinnostusta – ei varmasti vähiten siksi, että siitä kuuluu kirjoittajan innostus aiheeseensa. Tutkimus edistää tällä tavoin tutkivan journalismin asiaa Suomessa.

Tässä kohdin minun on tunnistettava, että poden huonoa omaatuntoa siitä, etten kykene – ainakaan ensitutustumisella – löytämään valtion tiedonjulkistamis-palkinnon saaneesta ensimmäisestä tutkivan journalismin väitöskirjasta tämän enempää myönnteistä sanottavaa. Tutkiva journalismi ansaitsi kaiken mahdollisen tuen. Olen itse yrittänyt turvautua jo usean vuoden ajan tutkivaan journalismiin ammatillisena hengissäselviytymiskeinona, jopa jonkin asteisena yhteiskunnallisena vaikuttamistapana.

En kuitenkaan tunnista itseäni Kuutin maalaamasta kuvasta, enkä myöskään löydä kirjasta niitä ajatuksia, joita minulla on yhdysvaltalaisesta ja suomalaisesta tutkivasta journalismista, sen määrittelystä, ilmenemismuodoista ja tehtävästä.

Määrittely poroerotteluna

Aloitan määritelmästä. Se on leikkiä tulella. Tutkiva journalismi yrittää nimittäin määritellä meillä (kuten Kuuttikin ajoittain tekee) jonkinlaisen poroerottelun avulla: toimittajia jaetaan ”vakaviin” ja ”kevyisiin” sen mukaan miten ”tutkivia” juttuja he tekevät. Arvio ei kohdistu aina edes työhön vaan myös ihmiseen.

Esimerkiksi Tutkivan journalismin yhdistyksen syntyminen Suomeen viiپی useita vuosia sen vuoksi, ettei kukaan uskaltanut kutsua itseään julkisesti tutkivaksi toimittajaksi. Yhdistyksen säännöissä tutkiva journalismi määriteltiin kieli keskellä suuta ”perusteelliseksi ja kriittiseksi toimitustyöksi”.

Heikki Kuutti ponnistaa mustavalkoisesta tutkivan journalismin määrittelystä:

”Journalisteilla on vastassaan raadolliset poliittiset ja taloudelliset vallankäyttäjät, jotka laitto-